

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी-वेरावलम्
शास्त्रीकक्षा षष्ठसत्रम्, बाह्यछात्रेभ्यः स्वाध्यायकार्यम्

विषयः वास्तुशास्त्र

प्रश्नपत्रम्-६

कुल गुणाः 30

C C 3.6.12

संदर्भग्रंथः मनुष्यालयचन्द्रिका

युनिट -१

प्रश्न -१ (अ) वास्तुकर्मणे भूपरीक्षापरिग्रहः ग्रन्थाधारे स्पष्टयत।

०५

(ब) निम्नलिखितानां श्लोकानां सप्रसङ्गं व्याख्यां कुरुत।

०५

- (१) विना स्थापत्यादिचतुष्टयेन गृहादि कर्तुं न च शक्यतेऽस्मात्।
प्रसादितैस्तैरथ विप्रवर्यः सुसूक्ष्मधीः कारयतां गृहाणि।।
- (२) सूत्रस्य रज्जोरपि चाग्रमूलैर्विद्धे गृहादिस्थितमध्यसूत्रे।
हीनायतिप्राङ्गणतश्चतुःशालागारतोऽन्यत्र भवन्ति दोषाः।।
- (३) नन्दद्वन्द्वपुटेन वा वृत्तितया बाह्यादिमध्यान्मिता
वीथ्यः स्युः परितः पिशाचदिविषद्वित्ताधिभूदण्डिनाम्।
नागाम्ब्वग्निविनायकद्रुहिणनाम्नां चासु निन्द्याः स्मृताः
पैशाचाग्न्यहिदण्डिनां गृहविधौ वीथ्यश्चतुर्दिक्ष्वपि।।
- (४) पूर्वस्यां वकुलो वटश्च शुभदोऽवाच्यां तथोदुम्बरश्चिञ्चा
चाम्बुपतौ तु पिप्पलतरुः सप्तच्छदोऽपि स्मृतः।
कौबेर्यां दिशि नागसञ्ज्ञिततरुः प्लक्षश्च संशोभनाः
प्राच्यादौ तु विशेषतः पनसपूगौ केरचूतौ क्रमात्।।
- (५) प्रवासदा मध्यनता धरित्री मध्योन्नता वित्तसुखादिहन्त्री
वह्न्यादिवाय्वन्तनता धरित्री प्रायेण दारिद्र्यफलप्रदा स्यात्।।

युनिट - २

- प्रश्न - २ (अ) मानभेदेन आयव्ययादिनिर्णयः ग्रन्थाधारे वर्णयत। ०५
- (ब) द्विशालभवनविधानं ग्रन्थाधारे दर्शयत। ०३
- (ग) निम्नलिखितानां श्लोकानां सप्रसङ्गं व्याख्यां कुरुत। ०२
- (१) क्वचिच्चतुःशालगृहे समस्ते सर्वोत्तरानामपि मध्यसूत्रे।
नाहो विधेयो यदि मध्यप्ररूढमानं भवनं वदन्ति॥
- (२) तालाद्यैः प्रतिमादिकं खलु यवैर्मयेयं च भूषादिकं
वस्त्राप्रावरणांशुकादि परिमेयं स्याद् वितस्त्या तथा।
शस्त्राद्यं तदनामिकाङ्गुलियुगेनैवं च तद् व्यासतो मुष्ट्या
याज्ञिकभाजनादि यजमानस्यान्यदङ्घ्र्यादिना(म्?)॥

युनिट - ३

- प्रश्न - ३ (अ) स्तम्भादिगृहावयवनिर्माणविधानं ग्रन्थाधारे स्पष्टयत। ०५
- (ब) निम्नलिखितानां श्लोकानां ससन्दर्भं व्याख्यां कुरुत। ०५
- (१) राज्ञां धामनि भूसुरस्थितिगृहं नित्यार्चनायाङ्गणे
शर्वेन्द्राग्निजलेशदिक्षु कुलदैवार्चाप्रतिष्ठादि च।
प्रासादादिविधानमीशसुरनाथाग्न्यन्तकाशागतं
केतूत्थं वृषजं करोतु च निःकृत्यादौ क्रमोच्छ्रेयसे॥
- (२) आयातचतुरश्रगृहे विकृतिलुपा वंशबद्धकूटगताः।
वंशस्थाग्रास्त्वन्याः प्रकृतिलुपाः कीलिता ह्यायःकीलैः॥
- (३) पत्रोत्तरे चेद् वितताङ्घ्रिहीनतीव्रा विधेया खलु पोतिकेयम्।
खण्डोत्तरे तुल्यवितानतीव्रा सर्वाश्च सर्वेषु यथोपशोभनम्॥
- (४) गेहाधिष्ठानोच्चतुल्यो रसाद्यष्टाङ्काशांशैरुनितौ वा यथेष्टम्।
मर्त्यागारस्योपपीठोच्छ्रयः स्यात् तत्तद्भागैः पादुकाद्यं विधेयम्॥
- (५) प्रणवादिनमोन्तकेन नाम्ना विहितं स्वाम्बरमादरात्सुरेभ्यः।
प्रथमं विधिना त्वजाभि नत्वा बलिमात्रं विनिवेदयेत्तु तस्मै॥